

List Barnabášův

Vybral, přeložil, úvody a poznámkami opatřil **Josef Novák**
Další šíření textu je možné jen se souhlasem autora. Budete-li
text knihy nebo jeho části dál užívat v elektronické či jiné
formě, uveďte, prosím, citaci a odkaz na naši stanou
www.fatym.com.

On-line text vytvořen dle:

Novák, J: "List Barnabášův" in *Druhá patristická čítanka (Teol. studie)*, ed. Novák, J., Praha: Česká katolická charita, 1985 (str. 19-39)

Úvodní poznámka

Význačné církevní autority 3. stol., Klemens Alexandrijský, Origenes připisují Barnabášův list průvodci a spolupracovníku sv. Pavla sv. Barnabášovi, původem z Kypru, i když list nekladou na stejnou úroveň s apoštolskými listy. Církevní historik cesarejský biskup Eusebius (zač. 4. st.) připisuje sice autorství sv. Barnabášovi, avšak příliš o tom není přesvědčen. Sv. Jeroným (2 pol. 4. st.) považuje již list za apokryf, i když o něm říká, že velmi dobře slouží církvi. V Sinajském kddexu, kladeném do 4. st., je list přiřazen ke kanonickým knihám. Do r. 1859 existoval jen neúplný text listu - začáteční 4 a půl kapitoly - a ještě ve velmi porušeném latinském překladu z roku kolem 220. V uvedeném roce lipský profesor K. Tischendorf našel v klášteře sv. Kateřiny na hoře Sinaj úplný text řecký v tzv. kodexu Sinajském. Druhý řecký text je v kodexu Jerusalémském z XI. st.

Autorem listu nemohl být, jak už konečně vytušili starokřesťanští církevní spisovatelé, apoštol Barnabáš. Barnabáš byl průvodcem sv. Pavla, a sv. Pavel viděl ve starozákonních zařízeních, obzvláště v obřízce, dílo Boží, nikoli jen alegorii. Další, co svědčí proti autorství sv. Barnabáše, je zmínka v 16. kapitole o rozboření chrámu. List tedy byl napsán po rozboření chrámu. Jerusalémský chrám byl zničen r. 70. Okolnost, že evangelista Marek, Barnabášův průvodce a příbuzný se znovu po r. 62 nachází ve společnosti Pavlově (Kol. 4,10; 1 P 5,13; 2 Tim. 3,11). nasvědčuje tomu, že Barnabáš v době rozboření chrámu již nežil. Pak je tu až příliš znatelný vliv alexandrijské školy, kdy historický fakt ustupuje alegorii, který by se velmi těžko slučoval s Pavlovým pojmáním ekonomie spásy. Pisatelem listu je jeden z těch učitelů, které známe z Didaché jako nositele křesťanské služby, i když s zdůrazňovanou

skromností chce být jen jedním z adresátů listu. Svým způsobem výkladu nezapře v sobě žáka katechtické školy alexandrijské. List může být nejranějším křesťanským dokumentem literární činnosti této školy. Ostře vyhraněný postoj vůči židovství, velmi dobrá znalost židovského náboženství a židovského rituálu nasvědčuje, že autor listu byl židovského původu.

Pozdrav na počátku listu dodává listu formu dopisu. Ve skutečnosti je to teologický traktát, dokazující, že celé křesťanství bylo předpověděno (1,7) a platnost Starého Zákona že končí příchodem Nového Zákona. Množstvím citátů ze St. Zákona podpírá toto své tvrzení. List je rozdělen na dvě části. V první, dogmatické (k. 1-17) napomíná čtenáře - s největší pravděpodobností křesťany židovského původu, aby neupadli do povrchnosti svých předků. Bůh chce místo vnější oběti upřímné a pokorné srdce, místo tělesné obřizky obřizku srdcí a uší. Ve druhé části, mravoučné (k. 18-21) jedná o tomtéž, co je řečeno v Didaché v kapitole 1-5 o cestě světla a tmy. Náznak doby, ve které spis vznikl, viděli někteří (Funk) v proroctví Danielově, uvedeném v k. 4. Chybí tu ovšem jakýkoli náznak, že by oněmi králi mínili římské císaře. Přesnější určení nám podává v k. 16, kde je řeč o budování chrámu a splnění Izaiášova proroctví a o druhém zničení města. To by svědčilo na události za císaře Hadriana. Hadrian totiž r. 130 poručil postavit na místě jerusalémského chrámu pohanský chrám k počtě boha Jova. Císařovo jednání tak pobouřilo Židy, že pod vedením Bar Kochby povstali proti Římanům. Povstání bylo potlačeno v posledních letech Hadrianovy vlády r. 135 a celá země byla proměněna v poušť. List byl patrně sepsán velmi krátce po těchto smutných událostech, jež, jak je vidět z listu, stále zaměstnávaly autorovu mysl. Kde však byl list napsán, nedá se nic určitého říci.

Epistola Barnabae - List Barnabášův

I.

1. Synové a dcery, pozdravení a pokoj vám ve jménu Pána, jenž nás miloval.
2. Dostalo se vám velmi mnoho Božích milostí. Bez nadsázky mám velkou radost z vašeho svatého a slavného života. S duchovními dary jste dostali i dary přirozené.
3. Mám z toho upřímnou radost a když vidím, jak oplýváte Duchem Pána, bohatého na lásku, mám naději, že budete spaseni. Tak mne vzrušil pohled na vás.
4. Jsem přesvědčen a dobře si vědom toho, když k vám mluvím, že mne Pán doprovázel na cestě spravedlnosti. Musím vás milovat více než svůj život, protože ve vás přebývá veliká víra, láska a naděje v Pána.
5. Bude-li mi

v budoucnu dopřáno dát vám část toho, co jsem dostal od Pána, budu považovat za odměnu, budu-li moci sloužit takovým duším. Spěchám vám něco málo napsat, abyste vedle víry měli i dokonalé poznání¹. 6. Pán žádá trojí: doufat ve věčný život, začít věřit a ve víře vytrvat; spravedlnost, stát se spravedlivým a zůstat jím; upřímnou a radostnou lásku, která by svědčila o skutečích spravedlnosti. 7. Pán nám dal prostřednictvím proroků poznat minulost i přítomnost, dal nám možnost podílet se i na budoucnosti. Při pohledu, jak se to vše děje podle jeho vůle, jsme povinni více a lépe jej ctít. 8. Já pak ne jako učitel, nýbrž jako jeden z vás ukážu aspoň na něco, čím se můžete v nynější době potěšit.

II.

1. Jsou zlé doby, protivník¹ má moc nad tímto světem, a proto jsme povinni velmi usilovně se snažit o to, abychom před Pánem jednali spravedlivě. Pomocníky naší víry jsou bázeň a trpělivost. Naším spojencem je shovívavost a sebeovládání. 3. Když toto zůstane před Pánem neposkvrněné, bude se z toho radovat moudrost, rozum i poznání. 4. Ústy všech proroků nám totiž zjevil, že nepotřebuje ani obětí ani celopalů ani žádných obětních darů. 5. "K čemu je mi množství vašich obětí", praví Hospodin. "Jsem syt skopových žertev a tuku beranů, krve býků a kozlů. Nechci vás ani vidět. Kdo to žádal z vašich rukou? Nebude vám uloženo šlapat má nádvoří. Přinášíte-li pšeničnou mouku, je to pošetilé. Dým kadidla je mi odporný. Novolůní a sabbaty (soboty) nesnáším². Toto tedy zrušil, aby nový Zákon našeho Pána Ježíše Krista, jenž není pod jhem poroby³, nejevil známky lidské oběti⁴. 7. "Zdaž jsem přikázal vašim otcům, když odcházeli z Egypta, aby mi přinášeli celopaly a oběti?"⁵, připomíná jim znovu. 8. Přikázal jim však toto: "Ať nikdo z vás nechová ve svém srdci nic zlého vůči bližnímu a nemilujte křivé přísahy"⁶. 9. Musíme, nejsme-li ovšem nerozumní, pochopit smysl dobrotivosti našeho Otce, který nechce, abychom bloudili na cestě k němu, jak se to stalo jim. 10. On nám praví: "Obětí Bohu milou srdce zkroušené; vůní Pánu milou srdce oslavující svého Tvůrce"⁷. Aby se tedy k nám tajně nevlízl s bludem špatný člověk a nezbavil nás života, musíme, bratří, usilovně se snažit poznávat, co je k naší spáse.

III.

1. Jim znovu připomíná: "Proč se mi postíte, aby dnes váš hlas byl slyšen v křiku? Takový půst jsem si nevybral, praví

Hospodin, ani člověka, jenž pokořuje svou duši. 2. Ani nechci, abyste hrbili svou šíji jako obruč, ani abyste oblékali hrubý šat a posypali se popelem, ani takto nebudete nazývat půst mně milým"¹. 3. Nám říká: "Hle, toto je půst, který jsem žádal, praví Hospodin: ne aby člověk oslaboval svou duši, avšak: uvolni každé pouto nespravedlnosti, rozvaž provazy vynucených smluv, propust pokořené, odpust jim a zruš každou nespravedlivou smlouvu. Lámej chléb hladovým a spatříš-li nahého, oblékni jej. Kdo jsou bez přístřeší, přived' do svého domu. A kdybys viděl slabého, nepohrdej jím, ani příbuznými tvého rodu. 4. Tehdy vyrazí časné světlo tvé a vzejde rychle šat tvůj a před tebou půjde spravedlnost a Boží sláva tě zahalí. 5. Tehdy zvoláš, a Bůh tě vyslyší. Ještě budeš mluvit a On řekne: Hle, tu jsem! Sejmeš se sebe pouto, špatnou radu a reptání, a dáš-li hladovému upřímně svůj chléb a slituješ-li se nad duší zkormoucenou"². 6. Bratří, milosrdný Bůh se tedy staral o to, aby lid, kterého připravil svému milovanému Synu, měl čistou víru. Proto nám předem vyjevil všechno, abychom jako proselyté³ se nestali otroky jejich zákona.

IV.

1. Musíme tedy velmi starostlivě myslet na přítomnost i budoucnost a hledat, co nás může zachránit. Varujme se všech skutků nespravedlnosti, aby nás neopanovaly, a abychom byli v budoucnu milováni, nenávidíme blud nynějšího času¹. 2. Nedopřejme naší duši odpočinku, aby se mohla spojit s hříšníky a špatnými lidmi. Nesnažme se být jim podobni. 3. Přiblížilo se dokonalé pohoršení, o jakém je psáno u Henocha². Proto Pán zkrátil dobu a dny, aby jeho milovaný přišel dříve a dostal své dědictví. 4. Stejně mluví i prorok. "Na zemi bude deset království a za nimi vyvstane malý král, který sloučí tři království v jedno"³. 5. A opět u Daniela: "I viděl jsem čtvrtou šelmu, silnou a horší než všechna zvířata na zemi, a jak se z ní vynořilo deset rohů a z nich vyrostl malý roh a jak sloučil tři z velkých rohů v jeden"⁴. 6. Pochopme to! Jako jeden z vás prosím, poněvadž vás miluji všechny více než svůj život, myslete na sebe a nepřipodobňujte se těm, kteří zavinili vaše četné hříchy s odvoláním se na Zákon, jako by platil pro ně. 7. Oni jej pokazili již tehdy, když jej obdržel Mojžíš. Písmo totiž praví: "I byl Mojžíš na hoře a postil se 40 dní a 40 nocí a přijal od Hospodina Zákon, kamenné desky napsané prstem Hospodinovy ruky"⁵. 8. Když upadly do modloslužby, tento Zákon ztratili. "Mojžíši, Mojžíši, sestup rychle, poněvadž zhřešil tvůj lid, kterého jsem vyvedl z Egypta", praví Hospodin. Mojžíš pochopil a zahodil desky⁶, které držel v rukách. Rozbil se Zákon na nich napsaný, aby Zákon milovaného Ježíše byl vepsán do našeho srdce v naději, že uvěříme. 9. V úmyslu

napsat vám toho mnoho rozhodl jsem se ne jako učitel, ale jako nejmenší z vás, který vás miluje, napsat o tom, co nelze přejít mlčením. Myslete na poslední dny. Nic nám totiž nepomůže doba našeho života a víry, jestliže nyní v nepříznivé době se nepostavíme, jak se sluší na Boží syny, i proti budoucím pohoršením. 10. Aby tedy černý⁷ neměl možnost k nám proniknout, varujme se každé pošetilsti, nenávidíme skutky špatné cesty. Nežijte jen a jen pro sebe, jako byste již byli ospravedlněni, nýbrž sjednot'te se a hledejte, co prospívá celku. 11. "Běda těm, kteří jsou sami před sebou opatrní a ve svých očích jsou moudří", říká Písmo⁸. Žijme duchovně, staňme se dokonalým Božím chrámem. Jak jen je to možné, žijme v bázni Boží, chraňme Boží zákony a radujme se z Boží spravedlnosti. 12. Pán bude nestranně soudit svět⁹. Každý dostane podle zásluhy. Před dobrým půjde spravedlnost, před špatným odplata za jeho špatnost. 13. Jako povolání neusněme ve svých hříších, aby nás pak špatný kníže nedostal pod svou moc a neodehnal nás od království Pána. 14. A ještě se, bratří, zamyslete nad tímto: Viděli jste, kolik bylo v Izraeli znameních a zázraků, a přece jej Hospodin opustil. Nezapomeňme, že mnoho je povolaných, ale málo vyvolených¹⁰

V.

1. Proto se Pán rozhodl vydat své tělo ke zničení, abychom odpuštěním hříchů, to znamená, pokropením jeho krví byli očištěni. 2. Je totiž o něm napsáno - a platí to pro Izraele i pro nás: "Byl raněn pro naše nepravosti, roztlučen byl pro naše hříchy, jizvou jeho jsme uzdraveni; jako ovce k zabití byl veden a jako beránek tichý před tím, kdo jej stříhá"¹. 3. Musíme nadmíru děkovat Pánu, že nám dal poznat minulost, že nás poučil, co máme činit teď a že ani o budoucnosti nejsme nezpraveni. 4. "Ne nadarmo roztírají síť před ptáky", praví Písmo². Říká to proto, že po právu hyne člověk, který zná cestu spravedlnosti, ale jde cestou temnosti. 5. A ještě toto, bratří moji: Jestliže Pán, ač je pánem světa a jemuž Bůh při stvoření světa řekl: "Učiňme člověka k obrazu a své podobě"³, podstoupil za naši duši utrpení, proč připustil, aby trpěl od člověka? Pohleďte! 6. Proroci prorokovali o něm z jeho milostí. On však podstoupil utrpení proto, aby odstranil smrt a aby ukázal, že bude vzkříšení z mrtvých. A k tomu bylo třeba, aby se zjevil v těle. 7. Zjevil se v těle i proto, aby splnil příslib novému lidu, který si připravil, že po zmrtvýchvstání bude soudit. 8. A konečně aby izraelskému lidu, jež učil a před nímž učinil tolik znamení a zázraků, ukázal, jak velice jej miloval. 9. Aby ukázal, že nepřišel povolat spravedlivé, nýbrž hříšníky⁴ a že je opravdu Božím Synem, vyvolil za hlasatele svého evangelia své apoštoly, hříšnější než každý hřích⁵. 10. Kdyby se

nevtělil, jak lidé nevidíce ho by mohli být spaseni, když ani nesnesou delšího pohledu do paprsků slunce; které je dílem jeho rukou?⁶ 11. Boží Syn tedy přišel v těle, aby dovršil hříchy těch, kteří pronásledovali jeho proroky až k smrti⁷. 12. Proto tedy toto podstoupil. Bůh totiž říká, že rány na jeho těle jsou od nich. Až budou bít pastýře, tehdy že zahynou ovce stáda⁸. 13. Sám se rozhodl trpět. Bylo třeba, aby trpěl na kříži. "Ušetří duši mou od velké bolesti⁹. Přibij mé tělo¹⁰, poněvadž shromáždění špatných povstala proti mě"¹¹ praví o něm prorok. A znovu: "Hle, vydal jsem svá záda k bičování a tváře své k poličkování, obličej svůj nastavil jsem jako pevnou skálu"¹²

VI.

1. Co tedy praví, když splnil rozkaz?¹ "Kdo je mým soudcem, postav se proti mně. Či kdo je mým obhájcem? Přiblíž se k dítěti Páně"². 2. "Běda vám, všichni zestárnete jako šat a mol vás sežere"³. "Jako kámen tvrdý byl dán k rozdrčení: Hle, položím do základů Sionu kámen nádherný, vybraný, s pěknými rohy, cenný", říká prorok⁴. 3. A dále? "A kdo bude v něho doufat, bude věčně žít"⁵. Na kameni tedy spočívá naše naděje? Nikoli. V těle Pána je síla. "I položil mne jako pevnou skálu"⁶ říká. 4. Kámen, jež zavrhlí stavitelé ten se stal kamenem hlavním⁷, říká jiný prorok. A opět: "Je to den velký a obdivuhodný, jež učinil Pán"⁸. 5. Abyste pochopili, já nehodný vaší lásky píšu vám o tom prostě. 6. Co tedy znovu říká prorok? "Obklíčilo mne shromáždění špatných⁹, kroužili kolem mne jako včely kolem plástu medu"¹⁰ a "O můj oděv metali los"¹¹. 7. Již před jeho příchodem a utrpením bylo oznámeno jeho utrpení. Prorok totiž říká Izraeli: "Běda duši jejich; špatně se uradili vespolek, když pravili: Zahubme spravedlivého, poněvadž jej nepotřebujeme"¹². 8. Co jim říká jiný prorok? Hle, toto praví Hospodin Bůh: Vyjděte do země dobré, již přislíbil Hospodin Abrahamovi, Izákovi a Jakobovi, a přijměte v dědictví zemi oplývající mlékem a medem"¹³. 9. Co říká moudrost?¹⁴ Pohleďte! Doufejte, říká, v Ježíše, který se nám zjeví jako člověk v těle. Člověk je trpící zemí; ze země byl učiněn člověk Adam. 10. Proč "Do země dobré, oplývající mlékem a medem"? Bratří, bud' požehnán náš Pán, který vložil do našeho nitra moudrost a rozum. Prorok o něm mluví obrazně. A kdo to pochopí? Jen moudrý, rozumný a kdo miluje svého Pána. 11. Tím že nám odpustil hříchy, obnovil nás, dal nám jinou podobu. Jako bychom měli dětskou duši, jako by nás znovu stvořil. 12. Když Otec mluví k Synu, praví o nás Písmo: "Učiňme člověk a k obrazu a své podobě, ať vládne nad zvěří na zemi nad nebeským ptactvem a nad rybami v moři. I pravil Pán, když viděl naši krásnou podobu: Rost'te, množte se a naplňte zemi"¹⁵. Tolik o Synu. 13. Opět ti ukážu, jak mluví o nás. V

poslední době učinil druhé stvoření. "Hle, poslední činím prvními"¹⁶, praví Hospodin. Proto tedy ohlásil prorok: "Vyjděte do země oplývající mlékem a medem a staňte se jejími pány". 14. Hle, byli jsme znovu stvořeni, jak praví u jiného proroka. "Odejmu jim" - to jest, těm, které Duch Pána předvedl, srdce kamenné a dám jim srdce z masa"¹⁷. "To proto, že se rozhodl zjevit se v těle a přebývat mezi námi. 15. Bratří moji, svatým chrámem Pána je totiž naše srdce. 16. Vždyť Pán říká opět. "A jak se ukážu Pánu Bohu svému a jak budu oslaven?"¹⁸ Vyznám se ti, praví ve shromáždění svých bratří, a budu ti zpívat žalmy ve shromáždění svatých"¹⁹. My to tedy jsme, které uvedl do dobré země. 17. Co znamená mléko a med? Dítě je zprvu živeno medem a pak mlékem. My tedy oživeni vírou a slovem evangelia žijme a ovládejme zemi. 18. Před tím pravil: "A necht' rostou a množí se a vládnou nad rybami". Kdo tedy nyní může vládnout nad zvířaty, rybami či nebeským ptactvem? Musíme vědět, že vládnout znamená mít moc. Kdo chce rozkazovat, musí mít moc. 19. Není-li tomu tak nyní, řekl nám kdy: Až se staneme dědici Zákona Páně.

VII.

1. Vidíte tedy, milované děti, že nám to předobrá Pán všechno předem zjevil Víme aspoň, komu za všechno jsme povinni díkem. 2. Jestliže tedy Boží Syn, Pán a budoucí soudce živých i mrtvých trpěl, a jeho utrpení nám dalo život, věřme, že Boží Syn nemohl trpět kvůli nikomu jinému než kvůli nám. 3. On však byl na kříži také napájen octem, a žlučí. Slyšeli jste, co o tom poznamenali kněží chrámu. Je napsán zákon: Kdo by se nepostil, smrtí zemře¹, přikázal Hospodin. Proto také sám se rozhodl za naše hříchy obětovat stánek ducha², aby tak naplnil předobraz Izáka, obětovaného na oltáři. 4. Co tedy říká u proroka? "Ať jedí kozla, kterého chtěli obětovat v den za naše hříchy"³. Dávejte pozor! "Ať jedí neomyté vnitřnosti s octem pouze kněží". 5. Proč? Poněvadž mne, který chci obětovat své tělo za hříchy nového lidu⁴, budete napájet žlučí a octem, proto jste jedli pouze vy, zatím co lid posypán popelem a oblečen do hrubého šatu se postí a bije v prsa. Chtěl tím poukázat na to, že musí za nás velmi mnoho trpět. 6. Slyšte, co přikázali! "Vezměte dva kozly krásné a pěkné, obětujte je, a kněz vezmi jednoho k celo palné oběti za hříchy"⁵. 7. Co učiní s druhým kozlem? "Jeden budiž proklet", praví. Hle, jaký to předobraz Ježíše! 8. "A naplijte na něho všichni, probodněte jej a šarlatové rouno oviňte kolem jeho hlavy, a tak necht' je hozen do pouště"⁶. Pak ten, kdo nesl kozla na poušť, vezme rouno a položí je na ostružinové trní. Sladké plody tohoto ostružiní jíme. 9. Co to znamená? Dávejte pozor! Jednoho obětovali, druhého prokleli. A prokletého ozdobili korunou. Až jej spatří v

onen den v šarlatovém rouchu, sahajícím až na paty, tehdy řeknou: Není to ten, jímž jsme pohrdli, kterého jsme ukřižovali, poplivali a probodli? Opravdu. to byl ten, jenž tehdy o sobě tvrdil, že je Božím Synem. 10. A ta podobnost! Proto žádal kozly krásné a stejné, aby, až jej uvidí přicházet, se zhrzili nad podobností s kozlem. Hle, kozel předobraz budoucího Ježíšova utrpení. 11. A proč kladou rouno mezi trní? Je to předobraz Ježíšovy církve. Kdo chce dostat toto šarlatové rouno, dostane je s velkou námahou, neboť ostré trny mu způsobí hodně utrpení. Tak i ti, chce tím říci Pán, kdo mne chtějí vidět a dostat se do mého království, dosáhnou mne cestou utrpení.

VIII.

1. Není to předobraz, když je přikázáno¹, aby dospělí Izraelité za své hříchy obětovali jalovici, aby ji zabili a spálili a chlapci aby popel z ní dali do nádoby, na dřevo aby položili šarlatové roucho - hle, opět obraz kříže, opět šarlatové roucho - a yzopem aby pokropili lid, který by takto byl očištěn hříchů? 2. Hle, jak prostým způsobem k vám Pán mluví! Jalovice představuje Ježíše. Hříšní lidé, kteří ji obětují, představují ty, kteří Ježíše přivedli k oběti. Ponechme však stranou muže, kterým se dostalo této pocty. 3. Chlapci, kteří kropili lid, jsou ti, co nám ohlásili odpuštění hříchů a očistu srdce. Bylo jich 12 a byla jim dána moc hlásat evangelium na svědectví dvanácti pokolení Izraele. 4. A proč kropili tři chlapci? Na svědectví před Bohem velkého Abrahama, Izáka a Jakuba. 5. Proč rouno na dřevě? Poněvadž království Ježíšovo je založeno na kříži a protože ti, kdo v něho doufají, budou žít věčně. 6. Proč současně rouno a yzop? Poněvadž dny v jeho království, kdy budeme spaseni, budou zlé a trpké. Bude tomu, tak, jako když nemocný léčí svou nemoc trpkou šťávou yzopu. 7. A proto pro nás je toto všechno jasné, pro ně však, poněvadž neslyšeli hlas Pána, je to vše nejasné.

IX.

1. Naproti tomu o uších zase mluví jako o obřízce našich srdcí. Poslechli mne sluchem svého ucha¹, říká Pán u proroka. "Uslyší "vzdálení, poznají, co jsem učinil"². "Obřezajte, praví Hospodin, svá srdce"³. 2. A opět: "Slyš, Izraeli, toto praví Hospodin Bůh tvůj"⁴. Duch Pána prorokuje: "Kdo jest, kdo nechce žít věčně?"⁵. "Slyš hlas mého Syna"⁶. 3. A znovu: "Slyšte nebesa, pozoruj, země, poněvadž Hospodin promluvil toto na svědectví"⁷. A opět: "Slyšte, dítky, hlasu volajícího na

pouští"⁸. "Poslyšte slovo Hospodina, vládcové tohoto lidu"⁹. 4. Obřezal tedy naše uši, abychom uslyšeli slovo a uvěřili. Avšak obřízka, v níž důvěřovali je překonána. Nemluvil totiž o tělesné obřízce. Sešli z cesty, zlý anděl je zaslepil. 5. Práví jim: "Toto praví Hospodin Bůh váš" - toto považují za rozkaz - "nesejte do trní, obřezujte se Hospodinu"¹⁰. Jak? "Obřezujte tvrdost předložky svého srdce a nezatvrzujte již své šíje"¹¹. A znovu: "Viz, praví Hospodin, předkožku všech neobřezaných národů, tento lid je však neobřezaného srdce"¹². 6. Namítneš, že lid je obřezán na znamení smlouvy s Bohem. Avšak i Syřan i Arab a všichni kněží, kteří obětují modlám jsou obřezáni. Tedy i oni patří pod smlouvu Pána. I Egyptané jsou ořezáni. 7. Pohleďte, milované dítky! Abraham, jenž první obřezával, již tehdy, když psal ta tři písmena, myslel na Ježíše. Písmo totiž říká: "I obřezal Abraham z domu svého 318 mužů"¹³. Co mu tím bylo dáno poznat? Pohleďte 318 je 18 a 300. 18 zase je 10 a 8, řeckými písmeny I (?) a H (?). A poněvadž kříž vypadá jako písmeno T, proto mluví 0 300 (?)¹⁴. Je tedy jasné, že Ježíš je obsažen ve dvou písmenech a kříž v jednom písmenu. Ten, který nám dal dar svého učení, to věděl. Nikdo neslyšel ode mne lepšího výkladu, ale vím, že si to zasloužíte.

X.

1. Když Mojžíš nařídil "Nebudete jíst vepře ani orla ani jestřába ani krkavce ani žádnou rybu, která nemá na sobě šupiny"¹, má na mysli tři předpisy. 2. V Deuteronomiu jim konečně Hospodin praví: "A dám lidu tomu svá práva"². Není tedy Božím příkazem, aby toho nejedli, nýbrž Mojžíš tu mluvil obrazně. 3. Jméno vepře uvedl v tomto smyslu: Nehledej přátelství s takovými lidmi, kteří svým chováním se podobají vepřům, to znamená, když se mají dobře, zapomínají na Pána, ocitnou-li se v bídě, Boha znají. Když totiž vepř žere, nezná svého pána, když však je hladový, řičí a ztichne až tehdy, když dostane žrádlo. 4. "Ani nebudeš jíst orla ani jestřába ani luňáka ani krkavce". Tím chce říci zase toto: Nepodobej se takovým lidem, kteří si nedovedou poctivou prací vydělat na jídlo, nýbrž bezprávně berou cizí. Číhají na kořist, zcela nevinně obcházejí a obhlížejí, koho by svlékli. Tito ptáci totiž také nehledají potravu, nýbrž tiše sedí a číhají, jak by uchvátili cizí maso. Svou zrádností přinášejí záhubu. 5. "A nebudeš jíst mořského úhoře ani polypa ani sepii". Tím chce říci toto: Nepodobej se takovým lidem, kteří až do konce svého života zůstávají nepolepšitelnými a jsou proto odsouzeni na smrt. Tihle mořští kletbou stížení živočichové neplavou totiž v mořských hlubinách jako ostatní, nýbrž zdržují se stále u dna. 6. "Avšak nebudeš jíst ani zajíce". Proč? Nekaž mládež, ani se nepodobej takovým, kteří ji kazí. Zajíc si totiž dělá každý rok nové pelechy

a kolik let žije, tolik má pelechů. 7. Ani nebudeš jíst hyenu". Nezcizolož, nebuď nemravou, ani se takovým lidem nepodobej. Proč? Tento živočich mění totiž během roku své pohlaví, brzy je samcem, brzy samicí. 8. "Nenávid' spravedlivým hněvem lasici". Chce tím říci toto: Nebuď takovým, o kterých slyšíme, že páchají špatnosti a mluví sprostě, ani se nestýkej s lehkými ženami. Toto zvíře totiž počíná březnout čenichem. 9. Mojžíš v těchto třech předpisech mluvil o pokrmech v duchovním smyslu, oni však pro žádostivost těla to chápali tak, jako by prostě mluvil jen o pokrmech. 10. I David to chápe v duchovním smyslu. Říká podobně³: "Blahoslavený muž, jenž nevesel v radu bezbožných" - jako ryby, které žijí v úkrytech hlubin - "a nestanul na cestě hříšných" - jako ti, kteří se zdánlivě bojí Pána, avšak hřeší jako vepř - "a neusedl na stoličce zhoubnou" - jako ptáci usedající k lovu. Takový je úplný výklad o pokrmech. 11. Mojžíš říká: "Jezte všechny dvoukopytníky a přežvýkavce"⁴. Proč to říká? Protože ten, kdo přijímá potravu, zná svého Pána a rád u něho hledá ochranu. Krásně to řekl tím příkázáním. A co chce tím říci? Přidruže se k těm, kteří mají v úctě Pána, kteří uchovávají ve svém srdci jeho příkázání, kteří mluví o příkázáních Pána a je zachovávají, kteří rádi rozjímají o slovech Pána a mají je stále na paměti. Co znamená dvoukopytník? Že spravedlivý žije v tomto světě i že očekává svatou věčnost. Vidíte, jak krásně to Mojžíš ustanovil. 12. Jak to však mohli správně pochopit? My jsme správně pochopili ty příkazy a mluvíme o nich tak, jak chtěl On proto, že obřezal naše uši i srdce, abychom tomu porozuměli.

XI.

1. Pátřejme, zda Pán se rozhodl předpovědět něco o vodě a Kříži. Co se týče vody, je o Izraelitech napsáno, že nepřijmou křest, kterým se odpouštějí hříchy, ale že na něj budou připravovat. 2. Prorok totiž praví: "Žasněte nebesa a zhroz se nad tím země, protože dvojí špatnost učinil tento lid: mne zdroj života opustil a sobě vykopal jámu smrti"¹. 3. "Není pustá skála svatou horou mou Sionem? Budete totiž jako ptáčata z hnízda vyplašená"². 4. A opět prorok: "Já půjdu před tebou, hory srovnám se zemí, kovové brány rozlámu a železné závory rozdrťím a dám ti skryté poklady, tajné a neviditelné, aby poznali, že já jsem Hospodin Bůh"³. "Budeš bydlet v hluboké jeskyni na silné skále"⁴. 5. "Voda mu nevyschne. Uvidíte království slávy a duše vaše bude mít v úctě Hospodina"⁵. 6. A u jiného proroka zase praví: "Kdo toto činí, bude jako strom zasazený u tekoucích vod, jenž dá svůj plod ve vhodném čase a jeho listí neuvadne. A vše, co podniká, se zdaří. 7. Ne tak bezbožní, ne tak; ale jako pleva, již vítr svívá se země. Proto neobstojí bezbožní při soudu, ani hříšníci ve shromáždění

spravedlivých. Neboť Hospodin zná cestu spravedlivých a cesta bezbožných končí záhubou"⁶. 8. Pohleďte, jak při tom myslel na vodu a kříž! Jako by chtěl říci: Blažení, kteří doufajíc v kříž vstoupili do vody. Tím "ve vhodném čase" myslí odměnu. Jako by chtěl říci: Ve vhodném čase odměním. Slova "listí neuvadne" znamenají, že každé slovo, které bude vysloveno s láskou a vírou, mnohé obrátí a povzbudí. 9. A opět jiný prorok říká: "I šla chvála země Jakubovy po celém světě"⁷. To znamená: nádoba chválí svůj obsah. 10. A co říká dále? "I byla řeka tekoucí od pravé strany a z ní vystupovaly krásné stromy. A kdo by z nich jedl, bude žít na věky"⁸. 11. Ta slova znamenají, že sice vstupujeme do vody plni hříchů a nečistoty, ale vystupujeme z vody obohaceni v srdci bázní a nadějí v Ježíše Krista. Slovy A kdo by pojedl z nich, bude žít na věky" chce říci toto: Kdo vyslechl jejich slova a uvěřil, bude žít na věky.

XII.

1. Podobně velmi přesně mluví o kříži ústy jiného proroka: "Kdy se to stane?"¹ Až se skloní dřevo a až bude vztyčeno a až ze dřeva vytryskne krev"². Je to předpověď o kříži a ukřížování. 2. Když byl Izrael napaden cizími kmeny, mluvil Bůh k Mojžíšovi. Připomenul, že Izraelité byli napadeni proto, že měli zemřít pro své hříchy. A duch našeptává Mojžíšovi, aby rozepjal paže - je to obraz kříže a utrpení Toho, který bude trpět na kříži - , neboť nebudou-li doufat, budou stále napadáni. Mojžíš tedy odložil zbraně, stanul na vyvýšeném místě a rozepjal ruce. A Izrael znovu vítězil. Když však ruce spustil, byli Izraelité znovu pobíjeni². 3. Proč? Aby poznali, že nebudou moci být zachráněni, nebudou-li doufat v Boha. 4. U jiného proroka zase říká: "Celý den jsem rozpínal své ruce nad neposlušným lidem, který nejde po mé spravedlivé cestě"³. 5. Mojžíš je tu předobrazem Ježíše. Ježíš bude trpět a oživne, ač jej budou považovat za mrtvého. Bůh totiž dopustil, aby je štípali hadi⁴. Umírali - Eva prostřednictvím hada zhřešila - a Bůh je tak chtěl přesvědčit, že za své hříchy budou vydáni mukám smrti. 6. A konečně sám Mojžíš nařídil: "Neučinite si obraz Boha ani z kovu ani vyřezávaného ze dřeva"⁵. Sám pak aby předobrazil Ježíše, dává zhotovit kovového hada, slavnostně jej vztyčuje a svolává lid. 7. Lid přišel a žádal Mojžíše, aby obětoval obět za jejich uzdravení. Mojžíš však jim řekl: "Kdyby byl někdo z vás uštknut, nechť přijde k hadu, vztyčenému na dřevě, s pevnou nadějí, že mrtvý může být oživen a okamžitě zachráněn"⁶. A oni tak učinili. Opět tu máš naznačenou slávu Ježíšovu, neboť v něm a skrze něho je všechno zachráněno. 8. A proč říká Mojžíš synu Numovu proroku Josuovi⁷, aby jej poslouchal všechen lid, ne-li proto, že Otec vše zjeví o svém Synu Ježíši? 9. Mojžíš říká Josuovi, synu

Numovu, když jej poslal obhlédnout zemi: "Vezmi do svých rukou knihu a napiš, co praví Hospodin: Syn Boží vyhladí veškeren Amalekův dům v posledních dnech"⁸. 10. Hle, opět Ježíš, ne syn člověka, nýbrž Boží Syn, jenž se zjevil v těle. Poněvadž řeknou, že Kristus je Davidovým synem, proto David z obavy před špatným výkladem hříšníků prorokoval: "Řekl Hospodin mému Pánu: Zasedej po mé pravici, dokud nedám nepřátele za podnož tvým nohám"⁹. 11. A Iziáš: "Řekl Hospodin Pomazanému mému Pánu, jehož jsem uchopil za pravici: Vyslechněte jej národy a rozvrátím sílu králů"¹⁰. Hle David, jej nazývá pánem a ne synem.

XIII.

1. Pohledme, zda dostane dědictví tento či ten první a zda Zákon se týká nás či jich. 2. Slyšte tedy, co o lidu praví Písmo! "Prosil Izák za Rebeku, svou manželku, protože byla neplodná. A obdržel, oč prosil. Pak vyšla Rebeka ptát se Pána a Hospodin jí řekl: Dva národy jsou ve tvém životě a dva kmeny ve tvém lůně, jeden národ bude silnější než národ druhý, a starší bude sloužit mladšímu"¹. Zajisté chcete vědět, kdo je Izák a kdo Rebeka a který národ je větší, zda tento či onen. 4. V jiném proroctví to říká Jakub svému synu Josefovi jasněji: "Hle, neodepřel mi Hospodin spatřit tebe. Přiveď mi své syny, abych jim požehnal"². 5. I přivedl Efraima a Manasse a chtěl, aby požehnal Manasse, poněvadž byl starší. Josef jej totiž přivedl k pravici otce Jakuba. Jakub pak viděl v duchu obraz budoucího lidu. A co říká Písmo? "I zdvihl Jakub střídavě své ruce a vložil pravici na hlavu Efraima, toho druhého a mladšího, a požehnal mu. I Josef řekl Jakubovi: Polož svou pravici na hlavu Manassovu, poněvadž je mým prvorozeným synem. A Jakub pravil Josefovi: Vím, dítě, vím, avšak starší bude sloužit mladšímu, a tomu bude požehnáno"³. 6. Z toho, na koho vložil pravici, vidíte, že mladší lid je prvním a dědicem Zákona. 7. Jestliže tedy ještě prostřednictvím Abrahama je vzpomenuto toho lidu, máme tu naprostou jistotu. Co tedy praví o Abrahamovi, jenž jediný byl shledán spravedlivým? "Hle, Abrahame, ustanovil jsem tě otcem věřících, obřezaných Bohu"⁴.

XIV.

1. Opravdu. Avšak ptejme se dále, zda dal lidu Zákon, jež se přísahou zavázal dát. Ano, dal. Oni však pro své hříchy nebyli jej hodni. 2. Prorok totiž říká: "I postil se Mojžíš na hoře Sinaj,

aby přijal pro lid Hospodinův zákon, 40 dní a 40 nocí. I přijal Mojžíš od Hospodina dvě desky napsané prstem Boží ruky v duchu"¹. I vzal je Mojžíš a nesl je lidu"². I řekl Hospodin Mojžíšovi: Mojžíši, Mojžíši, sestup rychle. Tvůj lid, jež jsem vyvedl z Egypta, zhřešil"³. I poznal Mojžíš, že si zhotovili znovu bohy z kovu, a zahodil desky. Rozbily se desky zákona Hospodinova"³. 4. Mojžíš dostal Zákon, oni však ho nebyli hodni. Poučte se tedy, jak jsme jej přijali my. Mojžíš jej přijal jako služebník. Nás však, poněvadž za nás trpěl, učinil Pán dědici. 5. Zjevil se, aby míra jejich hříchů byla dovršena a my abychom dostali v dědictví. Zákon Ježíše Krista, jenž byl ochoten svým příchodem osvobodit z temnot naše srdce, vydané již smrti a nepravosti, a zpečetit v nás slovem Zákon. 6. Je totiž napsáno, že mu Otec přikazuje, aby nás vysvobodil z temnot a tak si připravil svatý lid. 7. "Já Hospodin, tvůj Bůh jsem tě povolal ve spravedlnosti a vezmu tě za ruku a posílím tě. Učinil jsem tě prostředníkem smlouvy lidu a světlem národům, abys otevřel oči slepých a vyvedl z pout vězně a z věznice ty, kteří sedí ve tmě"⁴, praví prorok. Poznáváme tedy, kdo nás vykoupil. 8. A opět praví prorok: "Hle, učinil jsem tě světlem pohanů, abys byl spásou až do konce světa. Tak praví Hospodin Bůh, jenž tě očistil"⁵. 9. A opět: "Duch Hospodinův je na mně, proto pomazal mne, abych zvěstoval radost poníženým; poslal mne, abych vyléčil zkroušené v srdci, abych ohlásil Hospodinovo milostivé léto a den odplaty, abych povzbudil všechny naříkající"⁶.

XV.

1. Ještě o sabbatu¹, svátečním dnu. Je o něm řeč v desateru, jež pronesl Pán Mojžíšovi na hoře Sinaj². "A posvěťte sabbat Pána čistýma rukama a čistým srdcem"³. 2. A jinde: "Budou-li moji synové zachovávat sabbat, tehdy budu mít s nimi slitování"⁴. O sabbatu mluví při stvoření světa. "I učinil Bůh v šesti dnech dílo svých rukou a dokončil je sedmého dne a odpočinul v něm a posvětil jej"⁵. 4. Pohleďte, děti, co říká! "Dokončil v šesti dnech". Říká to proto, že v šesti tisíci letech Pán vše dokončí⁶. Den je totiž u něho tisíc let. Sám to dosvědčuje slovy "Hle, dnešní den bude jako tisíc let"⁷. Tedy, děti, v šesti dnech, v šesti tisíci letech bude vše dokonáno. 5. "I ustal sedmého dne". To znamená: Až přijde jeho Syn, smete vládu nepřítele, bude soudit hříšné, změní slunce, měsíc i hvězdy. Tehdy sedmého dne bude pěkně odpočívat. Nakonec říká: "Posvětiš sedmý den čistýma rukama a čistým srdcem". Kdo může nyní tento den, který Bůh posvětil, posvětit čistým srdcem? Ve všem jsme zhřešili. Nuže, posvětime jej správným odpočinkem, když budeme spravedliví a přislíbíme, že již nebudeme hřešit, až se zbavíme špatnosti, až Pán učiní všechny novými lidmi. Až sami napřed budeme

posvěcení, tehdy budeme moci posvětit sabbat. 8. Nakonec jim praví: "Vaše novoluní⁸ a sabbaty nesnáším". Podívejte se, jak to říká: Nejsou mi milé ty nynější sabbaty, nýbrž sabbat, jež jsem ustanovil, v němž jsem odpočinul a jímž učiním počátek osmého dne, to jest, počátek jiného světa. 9. Proto slavme radostně ten osmý den⁹. V něm Ježíš vstal z mrtvých, pak se zjevil a vystoupil na nebesa.

XVI.

1. Ještě se zmíním o chrámu. Ubozí bloudící hledali spásu ne u Boha, svého Stvořitele, nýbrž v budově, jako by byla Božím domem¹. 2. Téměř jako pohané uctívali Boha ve chrámu. Co však praví když jej zbořili? Pohleďte! "Kdo změřil pídí nebe či kdo pěstí zemi? Zdaž ne já? Nebe je mi trůnem, země podnož mých nohou, praví Hospodin. Jaký dům mi postavíte? Či jaké místo mého odpočinku?"². Vidíte, že marná byla jejich naděje. 3. A konečně praví: "Hle, kteří zbořili chrám tento, sami jej budou stavět"³. 4. Stalo se. Vedli války a jejich nepřátelé jej zbořili. Nyní⁴ oni sami i pomocníci nepřátel jej budou znovu stavět. 5. A opět je zjeveno, že město, chrám i izraelský národ bude vydán do rukou nepřátel. Písmo totiž praví: "I stane se v posledních dnech, i odevzdá Hospodin pasoucí se stáda, lůžko i hrad jejich zániku"⁵. Stalo se, jak řekl Hospodin. 6. Ptejme se, zda Boží chrám existuje. Ano, existuje. Sám říká, že jej buduje a obnovuje. Je totiž napsáno: "Až skončí sedmý den, bude postaven nádherný Boží chrám ve jménu Páně"⁶. 7. Shledávám tedy, že chrám existuje. Poučte se, jak bude vystavěn ve jménu Pána. Dříve než jsme uvěřili Bohu, bylo příbytkem Božím jako by vybudovaným rukama naše srdce, pomíjející, nestálé, plné modloslužby, příbytek démonů, plné vším, co je proti Bohu. 8. "Bude vystaven ve jménu Pána". Pohleďte, jak bude chrám Pána důstojně stavěn! Jak? Poučte se! Až nám budou odpuštěny hříchy, až důvěrou Pána se staneme jakoby novými, znovu.stvořenými. Takto v nás, v našem příbytku Bůh opravdu přebývá. 9. Jak? Přebývá v nás, když v něho věříme, když pamatujeme na jeho přislíbení, když zachováváme přikázání ze Zákona, když našimi ústy prorokuje, když nám odsouzeným k věčné smrti otvírá dveře chrámu, to je když moudře mluvíme, když poznáním nás uvádí do chrámu neporušitelného⁷. 10. Když člověk, který touží po záchraně, upírá svůj zrak ne k člověku, nýbrž k tomu, jenž v něm hovoří a přebývá, když žasne nad nikdy neslychanými slovy, jež k němu mluví Pán, a když se diví, že nikdy nezatožil je slyšet. To je tedy Pánem postavený duchovní chrám.

XVII.

1. Pokud možno, snažil jsem se vám to prostě vysvětlit. Přáním mé duše bylo, abych nevynechal nic z toho, co se týká spásy. 2. Kdybych i vám psal o přítomnosti či budoucnosti, nepochopili byste, poněvadž mnohé je podáno obrazně. Tolik o tom.

XVIII.

1. Poznejme a poučme se též o dalším. Jsou dvě cesty¹ učení, pro něž se možno svobodně rozhodnout. Cesta světla a cesty tmy. Mezi oběma cestami je velký rozdíl. Nad první jsou ustanoveni za světlonoše Boží andělé, nad druhou andělé satanovi. 2. První je cesta Pána věčnosti, druhá vládce nynější hříšné doby.

XIX.

1. Cesta světla je tato: Chce-li někdo dojít touto cestou na určené místo, snaž se jednat podle přání Pána. Jak máme jít po této cestě, to nám bylo dáno poznat. 2. Miluj Stvořitele, cti svého Tvůrce. Oslavuj toho, který tě zbavil smrti. Bud' pokorným opravdově a duchem bohatý. Nepřipoj se k těm, kteří krácejí cestou smrti. Nenávid' vše, co se nelíbí Pánu. Nenávid' každé pokrytectví. Neopouštěj přikázání Pána. 3. Nepovyšuj se, ve všem bud' pokorný. Nebaž po slávě. Svému bližnímu nerad' špatně. Nebud' pyšný. 4. Nesmilni, necizolož, nekaž mládež. Boží slovo nevyslovuj s nečistým úmyslem. Při vyšetřování neber ohled na osobu. Bud' laskavý, pokorný. Rozvažuj slova, která jsi uslyšel. Nevzpomínej na zlé, jež ti způsobil tvůj bratr. 5. Nebud' nerozhodný, zda to uděláš či nikoli. Neber zbytečně Božího jména. Miluj svého bližního jako svůj život. Nezabíjej nenarozené ani narozené dítě. Nesnímej svou ochrannou ruku se svého syna či dcery, ale od mládí je uč Boží bázni. 6. Nedychti po majetku svého bližního, nebud' lakomý. Ani v myšlenkách se nepřipoj k pyšným, ale stýkej se s pokornými a spravedlivými. Co se ti přihodí, přijmi jako dobré u vědomí, že bez Boha se nic nestane. 7. Nebud' vrtkavý ani upovídaný. Svým podřízeným se podřizuj v úctě a kázni jako Bohu. Nebud' tvrdý vůči služebnému či služebné, aby se snad nebáli Boha, v něhož doufají jako ty a který je společný pánu i služebnému. Pán nepovolává podle osoby, ale přichází k těm, jejichž ducha připravil. 8. Se svým bližním se děl ve všem, neříkej, že to patří jen tobě. Máte-li společný podíl na nesmrtelnosti, tím spíše se musíte podílet na hmotných statcích.

Nebud' ukvapený v řeči. Ústa jsou totiž smrtelnou pastí. Pokud můžeš udělat něco pro svou duši, tak bud' bez hříchu. 9. Nevztahuj ruce ke brání ani nezavírej k dávání. Miluj jako panenku svého oka každého, kdo k tobě mluví slova Pána. 10. Ve dne v noci pamatuj na soudný den. Denně vyhledávej tváře svatých, abys mohl jejich slovem, napomenutím i rozjímáním o tom, co ti řekli, zachránit svou duši. Usiluj zbavit se svých hříchů. 11. Neváhej dát a když dáš, nelituj toho, neboť poznáš, jak dobrý je Odplatidel. Chraň svěřený majetek, nic k němu nepřidávej ani neubírej. Neměj v lásce špatného člověka, sud' spravedlivě. 12. Nebud' příčinou rozbrojů, ale rozvaděné usmiřuj. Vyznej se ze svých hříchů. Nemodli se špatným úmyslem. To je cesta světla.

XX.

1. Cesta temnot je záludná a veskrze proklínaná. Je totiž cesta věčné smrti a věčného trestu. Na ní usmrcují duši modloslužba, drzost, touha po moci, pokrytectví, ramenářství, cizoložství, vražda, únos, pýcha, provinění, podvod, špatnost, domýšlivost, vzdorovitost, travičství, kejklířství, lakota, žádný strach před Bohem. 2. Po ní jdou ti, kteří pronásledují dobré, kdo nenávidí pravdu, kdo milují lež, kdo neodměňují spravedlivě, kdo nechtějí dobro ani spravedlivý soud, kdo nepomáhají vdově ani sirotku; kdo nespí ne ze strachu před Bohem, ale kvůli špatnosti; u kterých je na hony vzdálena laskavost a trpělivost; kdo milují lehkomyšlnost, kdo nesplácejí dluhy, kdo neznají slitování s chud'asem, kdo nepomáhají slabému, kdo rádi pomlouvají, kdo neznají svého Tvůrce, kdo zabíjejí děti a ničí zárodek Boží, kdo se odvracejí od nuzného a utlačují sklíčeného, obhájci bohatých, kdo nespravedlivě soudí chudé, naprostí hříšníci.

XXI.

1. Je tedy dobré, aby se člověk naučil uvedeným spravedlnostem Pána a aby podle nich jednal. Kdo to dělá, bude oslaven v Božím království. Kdo si zvolil cestu špatnosti, zahyne spolu se svými skutky. Proto vzkříšení z mrtvých, proto odplata. 2. Prosím vás, bohatí, vezměte si k srdci mou dobře míněnou radu. Budete odměněni spolu s těmi, kterým jste pomohli. Nepropaste příležitost. 3. Blízko je den, v němž všechno, co je špatné, zahyne. Blízko je Pán i jeho odměna. 4. Znovu a znovu vás prosím: Buďte dobrými zákonodárci, zůstaňte dobrými rádci, zbavte se pokrytectví. 5. Bůh, jenž

vládne nad celým světem, kéž vám dá moudrost, pochopení a poznání jeho přikázání i trpělivost. 6. Dejte se poučit Bohem. Žádejte, co žádá Pán na vás, a jednejte tak, abyste byli v soudný den shledáni spravedlivými. 7. Jestliže ve vás zůstala aspoň špetka dobra, pamatujte na to, co jsem vám řekl, a uvažujte o tom. Kéž by má starostlivost přispěla k dobrému. Pro Boží lásku vás prosím. 8. Dokud ještě žijete, neopomeňte žádného z těchto přikázání, stále o nich rozjímejte a zachovávejte celý Zákon. Zaslouží si toho. 9. Abych váš potěšil. snažil jsem se to napsat tak, jak jsem nejlépe mohl. Buďte zdraví, dítky lásky a pokoje. Pán slávy a veškeré milosti buď s vaším duchem.

List Barnabášův¹

Poznámky

Add I.

1) Z dalšího vyplývá, že autor listu má na mysli dokonalé poznání smyslu Starého Zákona.

Add II.

1) S podobnou myšlenkou se setkáváme u sv. Pavla (E'f. 5,16; 2,2;2 Sol. 2,9,11)

2) Izaiáš 1,11-13

3) Srovnej s Gal. 5,1

4) To znamená: Aby nebyla něčím jen vnějším, ale aby byla obětí opravdu duchovní.

5) Jer. 7,22

6) Zach. 8,17

7) Ž. 50,19

Add III.

- 1) Izaiáš 58,4,5
 - 2) Izai. 58,6 - 10
 - 3) Proselyty byli nazýváni pohané, kteří přijali židovskou víru. Museli přijmout obřízku a levitické očistění ponořením do vody. Povinnostmi i právy byli postaveni na roveň rozeným Židům.
-

Add IV.

- 1) tj. jakoukoli špatnost
- 2) Henoch, otec Metusaléma byl sedmým patriarchou z doby před potopou světa. Pro svou víru byl vzat do nebe (Gen. 4,15-21; Žid. 11,5) a na konci světa se má zjevit spolu s Eliášem. Autor listu má ovšem na mysli starozákonní apokryf z 2. stol. před Kristem zvaný Henochova kniha. Je to konglomerát větších či menších literárních celků, uvedených Henochovým jménem a kniha jako celek představuje řadu zjevení, která prý byla dána Henochovi při jeho putování zemí i nebem.
- 3) Autor zde cituje i když nepřesně proroka Daniela 7,24. Chtěl tím patrně ukázat, že Danielovo proroctví se splnilo. Mnozí historici z této citace vyvozují dobu vzniku listu Barnabášova. Fr. Funk kupř., jehož vydání Apoštolských Otců bylo použito k tomuto překladu, vztahuje toto místo na římské císaře a tím malým králem v pořadí jedenáctým rozumí císaře Nervu (96-97). Chybí tu však jakýkoli náznak, že by autor listu tím vymezoval dobu nehledě ani k tomu, že Nerva nebyl jedenáctým v pořadí římských císařů.
- 4) Dan. 7,7,8
- 5) Exod. 31,18;34,28
- 6) Exod. 32,7; Deut. 9,12
- 7) tj. ďábel
- 8) Izai. 5,21
- 9) Řím. 2,11; Gal. 2,6
- 10) Mt. 20,16; 22,14

Add V.

- 1) Izai. 51,5,7
- 2) Přísl. 1,17
- 3) Gen. 1,26
- 4) Mt. 9,13
- 5) za takového se pokládá kupř. sv. Matouš a sv. Pavel
- 6) a Tohoto obrazu užívali mnozí starokřesťanští spisovatelé pro svůj důkaz, že Boha nemožno vidět (Theophilus, Ad Autolycum; Minutius Felix, Octavius)
- 7) Mt. 23,31,32
- 8) Zachar. 16,6,7; Mt. 26,31
- 9) Ž. 21,21
- 10) Ž. 118,120
- 11) Ž. 21,17
- 12) Izai. 50,6,7

Add VI.

- 1) to znamená, když se stal člověkem
- 2) Izai. 50,8
- 3) Izai. 50,9
- 4) Izai. 28,15 (Ř. 9,33; 1 P. 2,6)
- 5) Ž. 117,22,24, (1 P 2,6)
- 6) Izai. 28,16
- 7) Ž. 117,22

- 8) Ž. 117,24
 - 9) Ž. 21,17
 - 10) Ž. 117,12
 - 11) Ž. 21,19
 - 12) Volnější citace Izai. 3,9 a Přísl. 2,12
 - 13) Exod. 33,1,3; Lev. 20,24
 - 14) tj. hlubší poznání ekonomie spásy a přikázání St. Zákona
 - 15) Gen. 1,26,28
 - 16) Buď je to volný přepis Izai. 43,19; Zjev. 21,5; 2 Kor. 5,17 nebo- a to je pravděpodobnější - je vzato z nějakého apokryfu.
 - 17) Ezech. 11,19; 36,26
 - 18) Ž. 41,3
 - 19) Ž. 21,23
-

Add VII.

- 1) Volný opis Levit. 23,29
- 2) stánkem ducha nutno rozumět tělo
- 3) Tato slova nejsou v Písmě sv., pocházejí pravděpodobně z ústního podání. O věci samé se však pojednává v Numeri 29,11 a v mišně Menach 11,7. Mimo uvedené dva kozly z nichž jeden byl proklet, (velekněz vzkládáním ruky na něho přenesl hříchy lidu) a vyhnán do pouště; druhý pak celý spálen; v den smíru na usmíření za hříchy byl obětován ještě třetí kozel (Josephus Flavius, Antiquitates 10,3) a byl určen kněžím.
- 4) tj. křesťany
- 5) Levit. 16,7,9
- 6) O poplívání a probodění kozla se nezmiňuje Písmo sv., nýbrž Mišna Jona. Podle této mišny vyškubli kozlu chlupy pod spodním pyskem (kozí bradu) se slovy: "Vezmi na sebe naše hříchy a jdi". Na to si jej kněží desetkrát štafetově předávali. Po

desátém předání kozla od nich jej již převzal jen průvodce a vedl jej ke skále. Když jej přivedl ke skále, rozdělil šarlatové roucho přivěšené kozlu na hlavě tak, že polovinu hodil na skálu obvykle zarostlou křovím a druhou polovinu přivázal kozlu mezi rohy a kozla shodil se skály.

Add VIII.

1) Písmo sv. nemluví ovšem o chlapcích. Jak ten, kdo zvíře zabíjel, tak ten, kdo mu pomáhal, stával se leviticky nečistým. Nasypat popel do nádoby a pokropit lidi směl jen muž leviticky nečistý. Autor listu vzhledem k tomu, že myslí na ty, kteří zabíjejí Krista, dává tuto úlohu chlapcům.

Add IX.

- 1) Ž. 17,45
- 2) Izai. 33,13
- 3) Jer. 4,4
- 4) Jer. 7,2
- 5) Ž. 33,13
- 6) Exod. 15,26
- 7) Izai. 1,2
- 8) Izai. 40,3
- 9) Izai. 1,10
- 10) Jer. 4,3
- 11) Deuer. 10,16
- 12) Jer. 9,25,26
- 13) Autor stáhl verše z Gen. 17,26 a 14,14 v jedno.
- 14) V řečtině se číslice označovaly písmeny abecedy. Písmeno I (iota) značilo 10 a písmeno H (éta) číslo 8. Řecké písmeno T

(tau) jako v latince vypadá jako kříž. Písmena I a H jsou počáteční písmena slova Iésos. Názorná ukázka alegorického výkladu Písma v alexandrijské škole

Add X.

Celá tato kapitola je názornou ukázkou, jak alexandrijská škola vykládala Písmo sv., i starověkých názorů na přírodu.

- 1) Lev. 11; Deut. 14
 - 2) Deut. 4,1,5
 - 3) Ž. 1,1
 - 4) Lev. 11,3; Deut. 14,6
-

Add XI.

- 1) Jer. 2,12
 - 2) Izai. 16,1,2
 - 3) Izai 45,3,2 - poklady skrytými ve skále možno rozumět křest.
 - 4) Izai. 33,16
 - 5) Izai 33,16-18; smysl proroctví: Kristus jako věčný pramen tryskající na vrcholu hory je nevysychajícím zdrojem milosti.
 - 6) Ž. 1,3-6
 - 7) Pravděpodobně citace nějakého apokryfu (podle Haranacka)
 - 8) Citace vybrána z Ezechiela 47,1-12
-

Add XII.

- 1) Autor čerpá z apokryfu - pravděpodobně ze 4. knihy Esdrovy kap. 5,5

2) Exod. 17,8

3) Izai. 65,2

4) Num. 21,6 (J. 3,14)

5) Deut. 27,15

6) Autor tu volně cituje Num 21, 8. V Písmu tato slova neříká Mojžíš, nýbrž Bůh a to mnohem stručněji, než uvádí autor.

7) Josue - před tím se jmenoval Osse (Num. 13,17) byl Mojžíšem na Boží rozkaz ustanoven vůdcem izraelského lidu. Byl jedním z těch, které Mojžíš poslal obhlédnout novou zemi. Po Mojžíšově smrti vedl lid do přislíbené země. Křesťané viděli v Josuovi, poněvadž převedl lid přes poušť do zaslíbené země, předobraz Ježíše Krista, který také uvádí své věrné do nebeské vlasti. Proto autor listu jej uvádí jménem Ježíš (Josue a Ježíš, hebrejsky Jehošua znamená Bůh je spása), aby tak ještě více dal vyniknout předobrazu Ježíše Krista.

8) Exod. 17,14

9) Ž. 109,1 (Mt. 22,44)

10) Izai. 45,1

Add XIII.

1) Gen 25,21-23 (Ř. 9,10-12)

2) Gen. 48,9,11

3) Gen. 48,13-19

4) Vlastní autorova úprava míst z Gen. 15,6; 17,5 a Ř. 4,11

Add XIV.

1) Exod. 24,18

2) Exod. 31,18

- 3) Exod. 32,7; volně z Deut. 9,12
 - 4) Izai. 42,6,7
 - 5) Izai. 44,6,7
 - 6) Izai. 61,1,2 (viz Lk 4,18,19)
-

Add XV.

1) Sabbat etymologicky značí odpočinek, klid. Byl to sedmý den v týdnu (sobota), v němž Izraelité byli povinni zachovat pracovní klid. Příkaz se vztahoval na celou rodinu, tedy i služebnictvo a otroky. O sabbatu byla předepsána zvláštní oběť a konala se náboženská shromáždění spojená s výukou náboženství. Do jakých až absurdností zacházeli vykladači Písma, co se smí a co nesmí o sabbatu dělat. názorně ukazuje Nový Zákon.

- 2) Exod. 20,8; Deut. 5,12
- 3) "Rukama čistýma čistým srdcem" jsou ze žalmu 23,4. Autor tím podává vysvětlení, jak se má světit sabbat.
- 4) Jer. 17,24,25
- 5) Gen. 2,2
- 6) Autor se zde opírá o názory, pocházející ze židovské tradice.
- 7) Ž. 89,4 (2 P 3,8)
- 8) Novolůní u Izraelitů (stejně jako u ostatních východních národů) bylo slaveno prvního dne v měsíci, který začínal objevením se prvního měsíčního srpku. V ten den byly za zvuku trub přinášely oběti. Pozdější praxe z novolůní učinila zvláštní svátek s pracovním klidem, i když ne tak přísným jako o sabbatu. V ten den zbožní Izraelité hledali poučení u proroků, proto také mnohá proroctví byla pronesena v tento den. Svátky novolůní oproti ostatním měly ráz spíše světský a byly slaveny i hlučnými hostinami. S obzvláštní okázalostí bylo slaveno novolůní sedmého měsíce (tišri - mezi naším měsícem září a říjnem) jako počátek nového občanského roku. Že i někteří křesťané kladli váhu na důležitost slavení novolůní, vycitujeme z listů sv. Pavla (Kol. 2,16; Gal. 4 10) i z Barnabášova listu.

9) Že křesťané slavili tento den místo židovské soboty, poznali jsme již z Didaché. Barnabáš tu již tedy neuvádí důvod slavení osmého dne (neděle), nýbrž důvod radostného slavení, že totiž Kristus vstal z mrtvých a žije věčně v nebi.

Add XVI.

1) Podle Irenea (Adver. haer. 1,26) to měli být příslušníci židovsko-křesťanské sekty ebionitů, kteří pokládali židovský zákon za závazný.

2) Izai. 40,12; 66,1

3) Izai. 49,17

4) Toto místo blíže určuje vznik listu.

5) Není to citace z Písma, nýbrž několika míst z apokryfní Henochovy knihy.

6) Opět volná autorova citace. O znovu vybudování jerusalémského chrámu mluví prorok Daniel (9,24-27). Možná že autor použil nějakého apokryfu.

7) tj. do Božího království

Add XVIII.

1) 18.,19. a 20. kapitola je téměř doslovným opisem z Didaché.

Add XXI.

1) V Sinajském kodexu: List Barnabáše apoštola, průvodce svatého apoštola Pavla.